

Minister havde et Forslag om Len og Stamhuse under Udarbejdelse. Jeg synes, det er en underlig uhyggelig Insinuation, noget personligt, som jeg blot behøver at afvise. Det har selvfølgelig ikke været Motivering til Fremsættelsen af vort Forslag. Selv om vi havde vidst, at den højtærede Minister havde et saadant Forslag under Udarbejdelse, vare vi fremkomne med vort Forslag alligevel, og det viser sig i alt Fald, at det var rigtigt at gøre det. Det har været meget længe, nemlig 6—7 Aar, med det Arbejde, Ministeren foretager sig, saa en Fremskyndelse her er ikke af Vejen. Vi vidste altsaa ikke noget om det.

Maa jeg i det hele sige, idet jeg skal fatte mig saa kort som muligt, at efter min Mening vilde det være det uheldigste i denne Sag, om vi fik en halv Løsning af Spørqsmaalet og ikke en hel og fuld Løsning paa Grundlag af alt det, der foreligger, og en Løsning, som efter min Mening kun kan træffes ved Hjælp af en Kommission. En saadan halv eller kvart Løsning, som den højtærede Minister rimeligvis vil komme med, antager jeg ikke vil tilfredsstille noget Menneske, og derfor maa jeg fremdeles holde paa, at vort Kommissionsforslag bliver gennemført.

For øvrigt fremgik det af Udtalelserne fra det ærede Medlem for Kerteminde, at han paa flere Punkter var enig med mig i min Udvikling, og det glæder mig, at netop det ærede Medlem er enig med en Socialdemokrat, det er noget, som bør noteres, og det gør jeg derfor. Jeg er glad ved det, det skal ikke være Ironi eller lignende. Naar det ærede Medlem udtalte, at Grundlovens Fædre neppe havde ment, at disse Godser skulde gaa over til Samfundet, for at vi, som han sagde, kunne anstille Forsøg med den socialistiske Stat, vil jeg dertil sige, at her ser det ærede Medlem for langt ud i Fremtiden. Lad os kun holde os til det foreliggende. Jeg har ikke talt om, hvorledes disse Godser i Fremtiden skulle drives, det bliver noget, Kommissionen og Lovgivningsmagten maa afgøre. Jeg kan selvfølgelig meget godt tænke mig, at der kommer ikke saa lidt Socialisme ind i Driften af disse Ejendomme i Fremtiden, og jeg kunde naturligvis ogsaa her udtale mig nærmere om den Side af Sagen, men jeg antager, de Herrer helst ville være fri for Aftenmøde, det kan saa ske senere. I øvrigt har jeg hele Tiden tænkt mig, at det var den Side af Sagen, som vilde blive nærmere drøftet og formuleret i Kommissionen. Naar jeg

før sagde, at disse Godser skulde stilles til fri og uhindret Disposition for Nationen, mente jeg selvfølgelig dermed, at det ikke kan nytte at stille dem til fri Raadighed for de enkelte, uden at Staten har en Haand med deri. Og naar det ærede Medlem for Kerteminde mente, at det vilde være at komme for vidt ud i Socialismen, naar vi ville forlange, at disse Godser skulde gaa over til Samfundet, maa jeg erindre ham om, at Samfundet jo i Forvejen har Haand i Hanke med megen Jord her i Landet. Alle de Husmandslokker, som ere oprettede i de senere Aar i Kraft af en af Rigsdagen vedtagen Lov, ere i Virkeligheden Jorder, som Samfundet har i høj Grad Haand i Hanke med, og som Samfundet har i høj Grad Medbestemmelsesret over og Medejendomsret til. Altsaa, selv om det ærede Medlem for Kerteminde ikke vil, maa han alligevel lade sig slæbe med af den socialistiske Aand, der er oppe i Tiden, og som ogsaa gør sig gældende paa Landbrugets Omraade.

Lige overfor det ærede Medlems Udtalelse om, at Grundlovsfædrene neppe havde tænkt noget saadant som, at disse Godser skulle gaa over til Samfundet, skal jeg citere en af Grundlovsfædrene og en Mand, som jeg er vis paa, det ærede Medlem har den største Højagtelse for, og som ogsaa mange andre af dette Tings Medlemmer nære den største Ærbødighed for, ligesom jeg selv gør det, nemlig Grundtvig. Med den højtærede Formands Tilalelse skal jeg oplæse følgende Udtalelse af Grundtvig i Anledning af Fæstelovgivningen: „Det er en falsk og fordærlig Forudsætning, at hvem der har lovligt tinglæst Skøde paa et Jordbrug, har ogsaa fuld Ejendomsret derved, om saa end hele Folket, paa nogle faa Herremænd nær, derved berøvedes deres Fædreland. Ethvert Folk er sit Fædrelands Grundejer og kan aldrig *retmæssig* ved nogen Lov tabe sin Ejendomsret . . . Om vi derfor havde faaet en Lovgivning, som gik ud fra den falske Forudsætning, at enten Kongen eller en Slump Herremænd ejede Landet og kunde give eller sælge det til, hvem de vilde, og altsaa, om de lystede, kunde lade det ligge øde, ja, med Flid ødelægge det, saa hele Folket maatte sulte ihjel, da ser man let, at saadanne Love vare lige saa uretfærdige som ubillige og ugudelige og burde uden videre afskaffes“. Til sidst siger han, at han ønsker at gendrive den utaalelige Paastand om Herremændenes fulde Ejendomsret til Jorden